

חוצב להבות

בטאון בית הכנסת "רם ונישא" ישוב גבע-בנימין אדם

פרשת השבוע – ויזי

מאת הרב דוד לוי

שכל הזמן היו המצרים אוהבים לישראל, ומה גם שהם היו דומים להם במעשיהם, אך כאשר נדמו להם גם בגופם, הפך את ליבם ושנאו את ישראל, ואז אחר זמן לא רב היחל השעבוד הגשמי.

ובזה יוכן המשך תירוצו השני של רש"י, שביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתם ממנו, בודאי כונת יעקב אבינו היתה לעודד את רוחם של בניו, ומדוע א"כ נסתם ממנו, והנה בגמרא (פסחים נ"ו.) אמרו, ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו שכינה. אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו. אמרו לו בניו, שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. הרי שיעקב פירש מיד את העלמות השכינה ממנו כתוצאה מחטא הנמצא באחד מבניו, והנה אחר שענוהו כולם בלב אחד שאין בליבם אלא אחד, א"כ מה הסיבה האמיתית לסילוק שכינה, מדוע עדין לא מאפשרים לו לגלות את הקץ. ולפי דרכנו חשבתי לומר, שבאמת ביקש יעקב לומר שהקץ הוא קרוב ואין להם מה לדאוג, אלא שכאשר ראה שנסתלקה ממנו שכינה הבין ברוח קודשו שיש בהם חטא, ואם אמנם לא אצל בניו שכן כולם צדיקים, אך בני בניו כבר עזבו דרך ה', ולכן אין הוא רואה את הקץ קרוב. וזהו סתימת הקץ. ואפשר שיעקב אבינו רמז להם זאת באומרו, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כלומר נכון שאין בליבכם אלא אחד, אבל אין די בכך, צריך ששם כבוד מלכותו יהיה ברוך ומבורך לעולם ועד והיינו גם בלב בניכם. נמצא שהקץ סתום מפני שעניניהם וליבם של ישראל סתום ואטום מדרך ה', אבל כאשר יפתח לדעת את ה' ולעובדו שכם אחד, אז הוא זמן הקץ, ואין לך קץ מגולה מזה.

אחים יקרים, אמנם כן גלות מצרים כבר עברה מזמן, אולם כותב הרמב"ן שכל המאורעות עם יעקב אבינו ירמזון אל אשר יקרה עם בניו בגלות האחרונה. וכמו שהקץ בזמנם היה קרוב מאוד אילו רק הלכו בתורת ה', כן בזמננו אנו, וכבר אמרה הגמרא (סנהדרין צ"ז.), כלו כל הקיצים ואין הדבר תלוי אלא בתשובה. דהיינו הקץ הוא נסתם מעין כל, כי אף אחד אינו יודע מתי יעשו ישראל תשובה, אבל את העיקר אנו יודעים שהקץ תלוי בתשובתנו, וכמו שענה המשיח לר' יהושע בן לוי, על הגלות בה אנו נמצאים שהכל תלוי במעשינו, **היום אם בקולו תשמעו**. בואו נפתח ליבנו ועינינו אל ה' יתברך ונאמר בלב שלם, ה' אלוקינו ה' אחד.

מצאים אנו בפרשת ויחי, פרשת פטירתו של יעקב אבינו ופרידתו מבניו, והנה רש"י פותח את פרשתנו בשאלה, למה פרשה זו סתומה, דהיינו כידוע התורה כתובה פרשיות פרשיות, ויש פרשה הנקראת פרשה פתוחה, ויש הנקראת פרשה סתומה, ובפרשה סתומה יש ריווח של ט' אותיות בין פרשה לפרשה, והנה פרשתנו קיבלו רבותינו שהיא פרשה סתומה, אולם בספר תורה פרשתנו מתחילה בסמיכות לפרשת ויגש, ואין הבדל ביניהם אלא של אות אחת בלבד, ולכן שואל רש"י מדוע הפרשה סתומה. ועונה על כך שתי תשובות, האחת, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם. והשניה, שבקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו. ואולם אין התירוץ מובנים, הלא אמרו רבותינו עד שלא מת האחרון שבשבטים עדין לא התחיל השעבוד, ואחרון שבשבטים היה לוי שהאריך ימים יותר מכל אחיו, והוא חי מאה שלושים ושבע, וכשמת יעקב אבינו הוא היה בן ששים ושתים, וכשנעשה חשבון נראה שהשעבוד התחיל שבעים וחמש שנה אחר פטירת יעקב אבינו, ואיך אמרו רבותינו שהתחיל השעבוד. והתירוץ השני אינו מובן, מדוע נסתם מיעקב כל חזון ונעלם ממנו הקץ, מה הענין בכך. ועוד מה הקשר בין שני התירוץ.

והשבתי לומר בס"ד, שיש כאן צרה רוחנית שקדמה שנים רבות אל הצרה הגשמית, וליתר דיוק היא הגורמת לצרה הגשמית לחול עליהם. ואפרש שיחתי. כל זמן שיעקב אבינו חי, היתה השפעתו פרושה על כל משפחתו, על בניו כמובן כולם שבטי יה, אבל גם על נכדיו וניניו שנולדו לו במצרים, יעקב היה חומה בצורה לכל משפחתו לבלתי יפלו ויתפתו לתאוות מצרים, כל משפחתו היו סרים למשמעתו ולא העיז אף לא אחד בחיים חיותו לילך אחר דבר הדומה לתרבות המצרים, ואולם מיד עם פטירתו, האב המשפיע הגדול נפטר, ועם פטירתו נסתמו עיניהם וליבם של ישראל, והיינו שעניניהם נטו כבר אחר דברים זרים המנוגדים לתורת ישראל, ומשהלכו אחר מראה עיניהם כבר נסתם ליבם, ואיבדו כל רגש יהודי רוחני, עד שנדמו ממש אל המצרים ולא היה ביניהם ולא כלום. וכמו שאמרו רבותינו במדרש (שמות רבה א'), כשמת יוסף הפרו ישראל את ברית המילה ואמרו נהיה כמצרים. וכמובן שלא ביום אחד קרה הענין שעם פטירת יוסף החליטו להפסיק מלמול את בניהם, אלא כאמור הם התחילו ולנטות אחר תועבות מצרים זה עשרות שנים מאז פטירת יעקב, אבל השיא בו הם פשטו מעליהם כל סממן יהודי, היה עם פטירת יוסף. ומיד שעשו כן גם הקב"ה היפר את בריתו איתם, ונתקיים בהם האמור בתהילים הפך ליבם לשנוא עמו להתנכל בעבדיו, דהיינו

כניסת שבת: 16:03
יציאת שבת: 17:14
ר"ת: 17:46

הדלקת נרות
ירושלים והסביבה

להצלת:

אביעד בן סימון ב"ב,
גבריאל כהן ב"ב,
עינבל טוהר בת נאוה.
דניאל בן שמחה ב"ב.

לרפואת:

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, מרדכי בן מירה מנוס, הרב מנשה בן תקווה, מול בת מלכה, הרב משולם בן רוחמה, הרב שלום רפאל בן שרה, מירה מנוס בת שרה, ברוך בן מול, יוסף בן נרננס, לוי חיה בת מרים.

לעז:

הרב מרדכי צמח אליהו בן מול, אברהם בן מרים, אליהו בן חנה, יניב אוזנה בן נאוה, משה בן כוכבה, משה בן רבקה, יעקב רבי צמח בן חוה, הרב יהודה בעלם בן שמחה.

בינה ודעת הרב משולם כהן

נס ופלא. ולעומת זאת, הפורק מעליו עול התורה, ואינו מקיימה אלא לפי חשקו או מזגו, נותנין עליו עול מלכות ודרך ארץ. שהרי "אדם לעמל יולד" (איוב ה', ז') ואם אינו מנווט את עמלו לעמלה של תורה, נופל עליו עמל אחר ח"ו.

בא וראה מה נאמר על יששכר (בראשית מ"ט, י"ד-ט"ו) "יששכר חמר גרם רבץ בין המושפתיים: ויבא מנחה פי טוב ואת הארץ פי נעמה ויט שָׁכְמוּ לְסָבֵל וַיְהִי לָמַס עֶבֶד". וביאר רש"י (שם) כי מה שדימהו לחמור, הוא לפי שחמור הוא בעל עצמות חזקות, וכשם שהחמור יש בכוחו לסבול מטען כבד שמניחים עליו, כך היה יששכר סובל עליו את עול התורה. ולכן נאמר עליו בהמשך "ויבא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה". אולם כותב הזוהר הקדוש (ויחי דף רמ"ב ע"ב) שהנוטה מלסבול עליו עול תורה, עליו נאמר "ויט שכמו לסבול", "ויט" – מלשון סטייה, כמו שכתוב (שמואל א' ח', ג') "ויטו אחרי הבצע", שמטה את שכמו מלסבול, עליו נאמר "ויהי למס עובד", שנופל עליו עבודה אחרת. וכבר כתב רבי מאיר יהודה ז"ל בספרו אור למאיר (עה"ת סוף פרשת דברים) על הפסוק (איכה ג', כ"ז) "טוב לגבר כי ישא עול בעורו", שאדם הסובל עליו עול התורה מנעוריו, אזי טוב לו, שיורד עליו שפע גדול, ובמשך כל ימיו יזכה שיהיו מזונתיו בריח ולא בצמצום. וכמאמר רבותינו ז"ל (אבות פ"ד מ"ט) רבי יונתן אומר כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני.

במלחמת העולם הראשונה, באו בחורי ישיבה אצל הגאון רבי ישראל מאיר הכהן ז"ל בעל החפץ חיים, לדעת מה יעלה בגורלם אם ישחררו מן הצבא אם לאו; השיב להם, בני, זכרו מאמר התנא באבות "כל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות". ועלולים אתם לשאול, שאם כן, מן הדין היה שכל בחור ישיבה יהיה משחרר מן הצבא, ומדוע אנו רואים שכמה בחורי ישיבה נתפסים לצבא, אם כי לפעמים רק לזמן מה. התשובה לכך, כי מן השמים מודדים להם מדה כנגד מדה והכל תלוי במהות "המקבל" עליו עול תורה, כי מי שהקבלה איתנה אצלו, ומתבטאת בצורה תקיפה ובבטחה, שהוא מתמיד גדול בתורה, מעבירין ממנו עול מלכות לחלוטין. אבל מי שמתרשל ומגלה רפיון בקבלת עול התורה, ו"המקבל" אצלו נושא אופי חלש, גם מה שכתוב "מעבירים" ממנו עול מלכות, מתבטא אצלו בצורה רופפת, ונתפס עבור המלכות לתקופה מסויימת. נמצא תוקפו של המקבל עליו עול תורה, כתוקף המעבירים ממנו, שאם מקבל בשלמות ובתוקף, גם השחרור הוא מלא (ח"י כרך א' עמ' קע"ט).

מכאן רואים אנו אחים יקרים, מהי כחה של התורה הקדושה, שהיא נותנת עוגן הצלה לכל החוסים בה. אשרי הזוכים לקבוע עיתים לתורה, ולחנך בניהם לתלמוד תורה. שבוה נושאים את דגל הנצחון, בפני כל הכחות הרעים המתנשאים כנגד.

פרשת ויזי – לומדי התורה ומקיימה היום נושאי דגל הנצחון

בפרשתנו אנו רואים כיצד יעקב אבינו מקבץ את בניו קודם מתתו, ומלמדם אורחות חיים, כל אחד ואחד לפי ענינו, מדתו, וטבעו. וכמו שאמר (בראשית מ"ט, ב') "הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישכאל אביכם", ותירגם יונתן בן עוזיאל "אתקנשו ושמעו בני יעקב וקבילו אולפן מן ישכאל אביוכם" [תרגום: התכנסו ושמעו בני יעקב, וקבלו מוסר (לימוד) מישראל אביכם].

ובספורנו ביאר כי בה ללמדם שלעולם יהיו בניו – בני "ישראל", שילכו בדרכו. כשם שעליו נאמר (שם ל"ב, כ"ט) "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ונתוקל", דהיינו במלחמת שר של עשו, וכן במלחמת עשו ולבן. שלא היתה רק מלחמת קיום גשמית, אלא מלחמת קיום רוחנית בעיקר, ועם כל זאת עמד יעקב אבינו כנגדם ונצחם, וכמו שמעידה התורה "ותוכל" (עיין רש"י שם). כך ביקש מבניו שכאשר הם יהיו במצב של השתרות עם אלהים [מלאכים] או אנשים, ותהיה להם מלחמת קיום רוחנית, לא יכנעו ח"ו לכח הרע, אלא תמיד יהיו נוצחים.

והוא לימוד גדול לתקופתנו, אשר כח הרע הינו נמצא בקרביתנו [שהפתויים מפעפעים מבית ומחוץ], ומידי יום ביומו אנו נמצאים במלחמת קיום רוחנית. אין לנו אלא לקחת ממדתו של "ישראל" אבינו, ולהלחם בעו ובתעצומות, ולהרים דגל נצחון ולומר "ברוך אתה ה' אלהי ישראל אבינו מעולם ועד עולם" (דה"י א' כ"ט, י').

ואלו המוסרים נפשם על לימוד התורה, ומקיימים את התורה קלה כבחמורה ללא פשרות, ומחנכים את בניהם בתלמודי תורה. הם הם נושאי דגל הנצחון, אשריהם ואשרי חלקם.

שאלת השאלות

ידועה השאלה הנשאלת בפי רבים, היאך לומדי התורה שלומדים כל היום כולו, ומקבלים משכורת פעוטה, וברוך ה' הם משפחות מרובות ילדים [ה' ישמרם ויחייהם], ובכל אופן חיים באושר, כיצד יתכן הדבר?

על זאת היה רגיל לומר הגאון רבי יהודה צדקא ע"ה כי ידוע שפרשת "ויחי יעקב" פרשה סתומה היא. "יעקב" הוא סמל לומדי התורה, "ויחי יעקב" – בני תורה היאך הם חיים. פרשה סתומה היא – אין לזה הבנה בשכל, אלא השגחה אלוהית החופפת עליהם.

במשנה באבות (פ"ג אמרו – רבי נחוניא בן הקנה אומר כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ. ע"כ. דייק התנא לומר "כל המקבל עליו עול תורה" ולא אמר "כל העוסק בתורה", לפי שלשון "המקבל" הוא בדרך קביעות ולא בדרך עראית. ולשון "עול" הוא כובד ועמל. ורצה לומר שהעמל בתורה בדרך קביעות ונושא על גבו עולה של תורה, זוכה שמעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. שיש לו סיעתא דשמיא מיוחדת, שהדברים אשר הוא נזקק אליהם מסתדרים לו בדרך

מעיינות הפרשה הרב שמואל מעטוף

רבי, ורש"י מפרש שם שזה "לשון גאוה". מוסבר בתורת החסידות, שביטוי זה מסמל את השפע שניתן לסטרא-אחרא, שאינו מדוד ומוגבל לפי ערכה, אלא הוא ניתן בריבוי, ובלא שתהיה ראויה לכך.

בעולם הקדושה השפע האלוקי מותאם לכלי-הקיבול ולמידת הזיכוד של המקבלים, אולם הסטרא-אחרא מקבלת שפע בלי שתזדכך ובלו שתהיה ראויה לו. השפע הזה נובע מ'שיבירת הכלים', כאשר בעולם עליון, המכונה 'עולם התוהו', היו 'אורות מרובים' ו'כלים מועטים', ומזה נוצרה השבירה, שהפילה ניצוצות קדושה עליונים ביותר לקליפות. זו משמעות דברי עשיו "יש לי רב" – השפע שלי נובע מה'אורות מרובים' של 'עולם התוהו'.

ד. את ניצוצות הקדושה העליונים הללו אפשר להעלות דווקא על-ידי הפיכת הרע לטוב. כאשר רותמים את הכוחות הגדולים של הרע למטרותיה של הקדושה, גואלים את הניצוצות הגבוהים שהיו בו ומפיקים מהם חיות רבה. לזה רמז יוסף באומרו "להחיות עם רב" – חיות רבה זו הושגה דווקא על-ידי ש"אתם חשבתם עליי רעה".

זה גם כוחה המיוחד של עבודת התשובה, שהיא מעניקה לקדושה את העוצמות האדירות שהיו קיימות ב'סטרא-אחרא'. כשאדם שב בתשובה, הוא מגיע לאהבת ה' גדולה יותר ולצימאון עז לאלוקות, למעלה מעבודתם של הצדיקים, עד שה'זדונות נעשו לו כזכויות'.

כשהרע מתהפך לטוב

א. לאחר פטירתו של יעקב אבינו חששו אחי יוסף שמא עכשיו ישלם להם יוסף על כל מה שעוללו לו ועל שמכרוהו לעבד. אמר להם יוסף: "אל תיראו... אתם חשבתם עליי רעה, אלוקים חשבה לטובה... להחיות עם רב".

דבריו אלה של יוסף דורשים הסבר: הלוא כוונתו הייתה להרגיע את אחיו ולהסיר את חששותיהם (כפי שנאמר "וינחם אותם וידבר על ליבם"), מדוע אפוא ראה צורך להזכיר את מחשבתם הרעה ("אתם חשבתם עליי רעה"), ולא הסתפק באמירת הצד החיובי בלבד – "אל תיראו... אלוקים חשבה לטובה"??

ב. אלא יוסף ביטא כאן נקודה עמוקה, כיצד הרע עצמו מתהפך לטוב: אחיו של יוסף הייתה להם מחשבה רעה, הם מכרוהו לעבד וחשבו לגרום לו רעה, אולם דווקא הרעה הזאת התהפכה לטובה, עד שממנה צמחה חיות נפלאה – "להחיות עם רב".

איך יכולה מחשבה רעה להתהפך לטובה? מסביר יוסף, שהדבר נובע מכך ש"אלוקים חשבה לטובה". ה'רעה' שבדבר הייתה מצד כוונתו ומחשבתו של האדם, אבל מצד הכוונה העליונה ("אלוקים חשבה") יש כאן עניין נעלה, שדווקא מתוך הרע יצמח הטוב.

ג. מה ההסבר לכך שהטוב צומח דווקא מתוך הרע? זאת רמז יוסף באומרו "להחיות עם רב". בביטוי זה השתמש עשיו, כשאמר "יש לי

הלכה הרב עידן בן-אפרים

שואל ומשיב

השריפה בכרמל

שאלה רז: לפני שבועיים השריפה בכרמל היתה בעיצומה, ובמוצאי שבת מרן הרב עובדיה שליט"א בשיעורו הזכיר את דברי הגמרא ששריפה פורצת בגלל עוון של חילול שבת. לא הבנתי מה המידה כנגד מידה שיש בעונש זה?

תשובה: דברי מרן שליט"א, דברי אלוקים חיים ואינם צריכים חיזוק, וזוהי התפיסה היהודית כי כל מעשה גשמי שמתחולל, משקף את המצב הרוחני של עם ישראל. לצערנו קיימים פלגים בציבור שאינם חפצים לשמוע דברי תוכחה, ואינם חושבים שצריכים לתקן את מעשיהם, ורק מצאו בשריפה אמצעי לעורר מַדְּנִים ולהצית את אש המחלוקת הנובעת מתוך מניעים פוליטיים.

והנה בגמרא (שבת קיט:) אמרו: אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת, שנאמר (ירמיהו יז, כז): "וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת... וְהָצַיִת אֶשׁ בְּשַׁעֲרֵיהָ וְאֶקְלַח אֶרְמֹנֹתַי וְרוּשָׁלַם וְלֹא תִקְבְּהָ". מהו "ולא תכבה"? בשעה שאין בני אדם מצויים לכבותה. עיי"כ. רשי"י פירש שבשעה שאין בני אדם מצויים לכבותה, היינו בשבת. ומשמע מרשי"י שאף על פי שהכתוב מגנה את העם על שאינם שומרים שבת, מכל מקום רוב האנשים לא יכבו אש בשבת, והיות ולכיבוי דליקה צריכים הרבה אנשים (בפרט בזמננו שכל אנשי העיר היו צריכים לעזור בכיבוי הדליקה), לכן דליקה שפרצה בשבת לא היתה נכבית [המדובר הוא בזמננו שבתם שריפה לא היתה סכנת נפשות, ורק אותו בית היה נשרף והשריפה לא היתה מתפשטת לבתים נוספים. אבל בימינו בדרך כלל בשריפה במקום בנוי יש סכנת נפשות בגלל מערכות הגז והחשמל, ומצוה לכבותה בשבת]. גם הגמרא אינה אומרת שהדליקה פורצת רק בעוון חילול שבת ולא עבור שום עוון אחר, אלא שהדליקה "מצויה" במקום שיש עוון חילול שבת (ש"ס שוטנשטיין שם). ובספר שפת אמת כתב שהדליקה פורצת בשעת שינה בלילה שאז אנשים לא מצויים לכבותה. עיי"ש. ובענייננו אפשר לומר גם שפרצה דליקה אשר לא היו אמצעים לכבותה, ונזקקו למטוסי-כיבוי מחוץ-לארץ, ואף הם לא יכלו לכבות את השריפה בשעות הלילה (זולת מטוס ה"סיספר טאנקר", שאמנם היו שכינו אותו המושיע של השריפה, אבל דוברי שירותי הכבאות טענו שלא הועיל הרבה, למרות עלותו 200,000 דולר לשעת טיסה).

ובענין סיבת עונש השריפה, הנה בחידושי המהרש"א כתב שאין לך פורענות כמו האש שמכלה את הכל, ולכן אמרו משום חילול שבת הדליקה מצויה מפני שהיא הגדולה שבפורענות. ורמז לכך לפי שבתורה מתוך כל הלי"ט מלאכות, נאמר (שמות לה, ג'): "לֹא תִבְעָרוּ אֶשׁ כָּל מַעֲבַתְיָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", לומר שעל ידי שמירת השבת לא תבוא עליכם פורענות של אש. עיי"ש. ומרן החיד"א בספרו חומת אנך (פרשת ויקהל לה, ג) הביא שכן פירשו את הפסוק מהר"ר וידאל צרפתי ז"ל ורבינו אפרים בכתב-יד. עיי"ש. וכן הוא בכלי יקר שם. וכן הביא בספר נפש חיים פלאגי (מערכת ש' סוף אות כ') מדרושי הרב שבט מוסר בכתב-יד משם אחיו כמוה"ר מיכאל הכהן ז"ל. עיי"ש.

ובעיון יעקב כתב טעם, לפי שאמרו [שבת קיח:]: אלמלי משמרים ישראל שתי שבתות כהלכתן - מיד נגאלים, והיה נבנה בית המקדש באש כדכתיב "ואני ה' באש הצתי ובאש עתיד לבנותה", וזה שמחלל שבת מעכב בנין האש, לכך הדליקה מצויה בביתו.

ומהר"ר יאשיהו פינטו זצ"ל כתב שכיון שהוא חילל השבת ולא שמרה, גם השבת לא תשמור נכסיו. עיי"ש. וכן החפץ חיים זצ"ל כתב שכשם ששמירת שבת גורמת להתברך מה' ובא לידי עשירות, כמאמרם על הפסוק [משלי י, כב]: "בְּרִפְתָּ ה' הִיא תַעֲשִׂיר", ואמרו במדרש שזו היא השבת שגורמת השפעה בעולם, כן חילול שבת גורם לבוא עליה בנכסיו פתאום, והיא הדליקה או שאר עניני הפסד כביזה וכיוצא בזה (ספר שם עולם ריש פרק ו').

ורבינו יוסף חיים זצ"ל בספרו בן יהודע שם, ביאר על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה יא, ח) אמרה שבת לפני הקב"ה: לכל

הימים יש בן זוג ולי אין בן זוג, אמר לה: ישראל יהיו בן זוגך. נמצא שישאל עם השבת הם כדמיון איש ואשה, וידוע איש ואשה שזכו שם י"ה בנייהם, ואם לאו אש אוכלת (סוטה יז.), לכך בעוון חילול שבת שפגמו בחיבור הזוג תהיה דליקה באש.

כמובן שהדברים אינם אמורים רק כלפי אנשים הרחוקים משמירת המצוות, אלא גם בציבור שומר המצוות יש להתחזק בשמירת השבת, לקבל את השבת בזמן, לימוד הלכות שבת וכו'. ויהי רצון שהקב"ה יאמר די לצרותינו, ונזכה לגאולה השלימה בקרוב. אמן.

שעון עם מד-מעלות

שאלה רח: יש לי שעון יד שיש בו גם מד-מעלות דיגיטלי, האם מותר לענוד אותו בשבת כאשר ידוע שביציאה מחוץ לבית ובכניסה בחזרה ישתנו המעלות בשעון?

תשובה: מותר. עיקר תשמיש השעון הוא לידיעת השעה, ודרך אגב יש מד-מעלות, והשינויים שנעשים בו הם בגדר פסיק רישיה [=פעולה שכתוצאה ממנה נמשכת בהכרח מלאכה האסורה בשבת, כאדם שחותך ופוסק את ראש העוף ואומר שאינו חפץ שימות ("פסיק רישיה ולא ימות!!" שבת עה. וש"ס)] דלא איכפת ליה, שכן לא משנה לך שינוי המעלות. ואמנם כתיבת ספרות בשבת אסורה מן התורה (משנ"ב סימן שמ"ק כב אות ה), אבל יש כאן כמה סברות שכל אחת מהן בפני עצמה מורידה את האיסור לדרבנן: (א) אין כאן מעשה של כתיבה ורק על ידי שינוי מזג האוויר היא נוצרת, ואין לזה דמיון למעשה הכתיבה שהיה במשכן (עיי' שו"ת יחיה דעת ח"ד עמ' קנ"ג-קנ"ד). (ב) אין זה כתב ממש אלא צירוף של אורות משתנים. (ג) איסור התורה הוא רק בכתב שמתקיים (שבת קד: ; רמב"ם שבת יא, טו), אבל הכתב שבשעון אינו מתקיים לפי שעשוי להשתנות בכל שעה לכן האיסור הוא רק מדרבנן (רמב"ם שם; שו"ע שם, ד). (ד) הכתיבה נעשית כלאחר יד, מה גם שהוא עונד השעון על ידו דרך לבישה (עיי' שו"ת יחיה דעת ח"ב עמ' קפ). (ה) פעולת הכתיבה לא נעשית מיד אלא לאחר זמן מסוים, וזה בגדר גרמא. - בצירוף כל הנימוקים הנ"ל, יש להקל אף אם ידיעת המעלות נחוצה לך, וכן יש להקל באשר לריבוי צריכת הסוללה שבלאו הכי הוא דרבנן.

העברת "חופשי חודשי"

שאלה רט: קניתי "חופשי חודשי", ואני זקוק לו בדיוק לשבועיים, האם בשבועיים הנוותרים אני יכול להעביר אותו לבתי להשתמש בו?

תשובה: אסור. התנאים של חברת "אגוד" ברורים שהכרטיס הינו אישי בלבד ולא ניתן להעברה, וכל קונה צריך לרשום את שמו ואת מספר התעודת זהות שלו על גבי הכרטיס, וכל תנאי שבממון קיים ועל דעת כך קונים אותו. הלכך אסור לך להעביר את הכרטיס לביתך, גם אם אינך משתמש יותר בכרטיס בחודש זה. זאת מלבד חשש חילול ה' החמור מכל העבירות שבתורה, במידה וביתך תתפס. וכן כתב בפשיטות בספר ילקוט אברך (תשנ"ב, עמוד רח ושפא) שאסור להעביר חופשי חודשי לחבירו, והגאון רבי יצחק יוסף שליט"א (שם בעמוד תז) הוסיף שכן דעת מרן הראש"ל שליט"א בתשובה לשאלה.

טבילת כוסות בית-כנסת

שאלה רי: האם כוסות שקנו לבית-כנסת, טעונות טבילה במקוה?

תשובה: כן. אמנם מו"ר בשו"ת יחיה דעת חלק ד' (סימן מד) ושו"ת יביע אומר חלק ז' (חיו"ד ט, ג) היקל בכלי מסעדה וקיוסק שאינם חייבים בטבילה, אבל הטעם שם לפי שהם כלי סחורה. עיי"ש. מה שאין כן כוסות שנקנו לבית-כנסת, הרי הן מיועדות לשימוש הציבור וחיובות בטבילה. וכן כתב בספר ויצבור יוסף שעשוע חלק ב' (פרק ח' ס"ג), ושכן השיב מרן הגר"ע יוסף שליט"א. עיי"ש. וכיוצא בזה השיב הגרש"ז אורבך זצ"ל שכלים של בתי חולים וצבא חייבים בטבילה על ידי האחראים (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סימן סו אות יז). ולכן על גבאי בית-הכנסת מוטל לטבול את הכוסות.

ניתן להפנות שאלות ל: CHOTZEVLEAVOT@GMAIL.COM

לציין: עבור מדור שואל ומשיב

סיפורי צדיקים

בריזה מן השמים

חסיד רווק צעיר בשם מאיר בילה את תקופת החגים בחצר הרבי שלו, הרב דוב בער, המגיד ממעזריטש. כשהגיעה השעה להיפרד לשלום ונתנו לו להיכנס לחדרו של הרב, הוא התלונן על קשייו למצוא אישה. בשל מצבו הכלכלי העגום איש לא הציע לו שידוך.

"לך שלום", אמר הרבי. "ואת הצעת הנישואין הראשונה שתבוא אליך – קבל". בדרכו הביתה לן האיש הצעיר למשך הלילה בפונדק כפרי שבו הוא מצא קבוצת לא-יוצלחים שבזבו את זמנם בשיחה ובדיחות טפשיות. כיוון שהיה לו קר הוא מצא מושב בפינה ליד האח הבוררת. הוא ניסה שלא להתבלט, אך הפוחחים גילו אותו וביקשוהו לדעת מהיכן הוא מגיע ובמה הוא עוסק. הוא אמר להם מהי עיר הולדתו ואמר להם שזה עתה היה אצל המגיד ממעזריטש.

"מה רצית מן הרבי?" הם חקרוהו. הוא אמר להם: "ביקשתי מן הרבי להתפלל לאלוקים שיעזור לי לפגוש את רעייתי המיועדת, ואז הוא אמר לי שאצטרך להסכים לשידוך הראשון שיוצע לי".

מששמע זאת אחד מן החבורה, הוא קפץ והכריז: "מצוין! יש לי שידוך מצוין עבורך. אחותי היא גרושה טרייה ויש לה נדוניה של מאה רובלי כסף – והיא אפילו נמצאת כאן! אם אתה מסכים, נוכל לסגור את השידוך תיכף ומיד!" למעשה, לאותו לא-יוצלח לא היה שום קשר לאותה אישה צעירה. היא הייתה בתו של בעל הפונדק העשיר, שנעדר מביתו באותה שעה.

מאיר ענה בקור רוח: "טוב, אני מסכים". הפוחח רץ לתוך המטבח, הסביר לבחורה את הבדיחה וביקש ממנה לשחק את תפקיד הרעייה המיועדת, באומרו שזה יהיה מצוין לעסקי הפונדק, שכן לבטח יוזמנו משקאות רבים כדי לחגוג את המאורע. בתמימותה, היא הסכימה לכך, וכאשר שבה לחדר האורחים קידמוהו כולם בתרועות רמות ובמחיאות כפיים.

כדי לפנק את החסיד הצעיר לכבוד האירוסין הלא שגרתיים, הזמינה חבורת הפוחחים וודקה. הם שתו "לחיים" ובירכו את הבחור וכל העת צחקו מאחורי גבו. ואז אחד מהם הציע נוספת: "למה שלא נארגן את טקס הנישואין מיד: נוכל לעשות מסיבה אדירה!" אחד מחבריו התנגד לכך: "אבל אף אחד מאיתנו לא יודע כיצד לכתוב 'כתובה' (חווה נישואין) ולערוך את טקס הקידושין".

מאיר, כששמע אותם, התנדב מיד ואמר שהוא יודע גם לכתוב את הכתובה וגם לערוך את הטקס. בשומעם זאת, הם החלו לצהול אף יותר. הם לקחו מפה לבנה, קשרו אותה לארבעה מקלות מטאטא והחזיקוהו מעל ראשם של בני הזוג בתור חופה. החסיד רשם את הכתובה ולאחר מכן קידש כדן את האישה הצעירה והמזכיקת כדת משה וישראל.

רעיו נהנו כעת מן הבדיחה שלהם עד כדי כך, שהם משכו בכובעו מכל עבר, לעגו לו ללא כל מעצורים ואפילו החלו להכותו מעט. כשראה את מצב הדברים, הצעיר נמלט משם והעביר את הלילה בצריפו של אחד מן הגויים בכפר. בבוקר הוא העז להתקרב לדלת הפונדק, אך חשש להיכנס פן יחטוף שוב מכות. בדיוק באותו רגע הוא שמע את אחד המשרתים באומרו, "הנה מגיע 'אבי הכלה'!". הצעיר ניגש לבעל הפונדק ואמר לו, "מה שלומך, חותני?".

בעל הפונדק נרתע קצת. "מי זה? על מה הוא מדבר?" הוא שאל. ביתו, שיצאה לקדם את פניו, הסבירה: "האיש הצעיר הזה שיעשע אותנו קצת, ואמש עשינו חופה וקידושין רק לשם השעשוע! אתה תשמח כשתשמע כמה אוכל ומשקאות חריפים מכרנו".

הדבר לא מצא חן בעיני אביה והוא חקר אותה כדי לגלות בדיוק מה התרחש. כאשר שמע את תשובותיה הוא צעק בחימה על מאיר: "מה עלה בדעתך להתחתן עם הגברת הצעירה הזאת? אולי האידיויטים האלה לא מבינים את ההשלכות של כתובה וטקס קידושין בפני עדים, אבל אם אתה באמת חסיד ותלמיד ישיבה כמו שאתה נראה, אז אתה בטח יודע היטב מה משמעותם. לא קלטת שהם עושים ממך צחוק?" וכדי להבהיר את עצמו הוא סטר לצעיר התם על פניו. אולם במהרה הוא שינה את דעתו בעניין ואמר לעצמו, "מאחר שאני כבר תקוע עם הנווד הזה, אצטרך לדבר איתו בנימוס כדי שאוכל לצאת מהבלגן הזה. אחרת הוא עוד עלול לעגן את ביתי לנצח".

הוא שינה את נימת דיבורו, ביקש מן הצעיר לתת לבתו כתב גירושין והבטיח לו עשרים רובלי כסף עבור הטרחה. להפתעתו, הצעיר – שהיה נראה כעני מרוד – סירב. בעל הפונדק העלה את גובה ההצעה שלו מספר פעמים, אולם בכל פעם נתקל בסירוב דומה.

"אתה יכול להפסיק לשחד אותי", אמר מאיר לבסוף. "בוא ואסביר לך מה באמת קורה כאן. הרבי שלי אמר לי להסכים לשידוך הראשון שיוצע לי, וזה מה שעשיתי. אולי החבורה הזאת ראתה את כל העניין כבדיחה, אבל אני לקחתי את זה ברצינות. קיבלתי את ההצעה בהתאם להנחיותיו של הרבי ובהחלט לא אסוג מכך ללא הוראה מפורשת מן הרבי. אם אינך מסכים לשידוך, בוא ונלך לרבי יחדיו וניתן לו להכריע".

בעל הפונדק ההמום הבין שאין לו ברירה אלא לנסוע למעזריטש. בהגיעם לשם, הוא שטח תלונתו בפני המגיד. "יום אחד, כשנעדרתי מביתי, הגיע הקצצן הזה, האמין לחבורת הבדחנים שאמרו לו ששתי היא אחותם וקיבל את הצעתם לשאתה לאישה. לאחר מכן הם עשו חופה והוא נשא אותה בפני עדים! הצעתי לו מתנת כסף כדי שיתן לה גט, אבל הוא לא מסכים לכך ללא הסכמתך המפורשת. אני מוכן עכשיו להציע לו מאה רובלי כסף כל עוד יסכים לתת לבתי גט".

"אני אדון בכך עם הצעיר", אמר המגיד. כאשר חזר בעל הפונדק לאחר שעות מספר, אמר לו המגיד: "שוחחתי בענין הגירושין עם הצעיר והוא מסכים – בתנאי שתיתן לו אלף רובלי כסף. אך מה ביחס לבתך? האם לא הגיעה השעה שהיא תינשא לאיש? הרשה לי להציע לך שידוך מצוין עבורה. אני מכיר אדם צעיר, יהודי מלומד וירא שמים, המגיע ממשפחה בעלת שושלת נאה וטובה והוא עצמו איש בעל אופי מצוין...".

"אני אקבל בשמחה כל אדם שתמליץ עליו, רבי", אמר בעל הפונדק, שרחש כבוד רב למנהיג החסידי המפורסם. "לחתן המיועד יש רק חיסרון אחד", המשיך המגיד. "הוא קבצן, ובשל עונו הוא עושה רושם עלוב ולא אטרקטיבי. אך עכשיו הסתדר גם עניין זה. אתה רואה, זה עתה הוא קיבל אלף רובלי כסף שהוא יביא עמו לנישואין. כך לא תפסיד כלום אם 'תקנה' את 'הבעל הראשון'...".

"אתה רואה", סיכם הרבי דוב בער ואמר, "אין צורך בגט ובנישואין נוספים. אני מבטיח לך: זה שידוך מן השמיים. אני מאחל לשניכם לנסוע הביתה ולזוג הצעיר לחיות באושר".

בעל הפונדק לקח אל לבו את עצת הרבי והלך הביתה בשמחה עם חתנו, ובני הזוג הטרי חיו את חייהם המשותפים בהרמוניה וברוב טובה.

לקבלת הערות:

יש לכם הערות תוספות הודעות תחיינו אלינו ונפרסם כמו כן אם ברצונכם לקבל עלונים באזור מגורכם או לקבל ישר למייל להקדיש או לתרום לעילוי נשמת ורפואה וכו' ניתן לפנות ל:

052:7684566

CHOTZEVLEAVOT@GMAIL.COM

עץ זייתים היא למוזיקים בה ותומכיה

מאושר

תשואות חן חן

למזכי הרבים באונם ובהונם

המסייעים בהדפסת העלון

גבריאל בן אסתר וב"ב

מרדכי בן מידה מונס וב"ב

לעילוי נשמת אליהו בן חנה

"הטיבה ה' לטובים ולישרים בליבותם"

בברכת התורה. מערכת "חוצב להבות".

שמחים להציג את העלון לפניכם

ערוך בטוב טעם כפי שהנכם רואים, אך ביכולתנו להוציא רק כ-2000 עלונים בכל שבוע וזה במאמצים רבים. אנו רוצים להתרחב ולזכות עוד מקומות שיקבלו את העלון, המעוניין לעזור בהדפסת העלון תהי עליו ברכת ה' וזכות הרבים תעמוד לו ולזרעו

ניתן לתרום לע"ג, לרפואה, ולהצלחה.

בברכה צוות חוצב להבות

CHOTZEVLEAVOT@GMAIL.COM